

Приказ књиге
UDK 305-055.2(048.83)
doi 10.7251/POL1610227DJ

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ У БИХ

(Златиборка Попов-Момчиновић, *Женски покрет у БиХ, Актикулација једне контракултуре*, Сарајевски отворени Центар, Центар за емпиријска истраживања религије у БиХ, Фондација CURE, Сарајево, 2013.)

Монографија Златиборке Попов-Момчиновић *Женски покрет у Босни и Херцеговини*, међу првима, свеобухватно елаборира питање права жена, нуди анализу женског покрета и његове улоге и значаја у демократском друштву као и перспективе развоја. Ауторка посебан акценат ставља на проблем наметања „стандарда“ женама са циљем скретања пажње на „класичне улоге“ жена у различитим аспектима цивилног друштва. Успјешно су комбиноване квантитативна и квалитативна анализа уз стандардне технике; упитнике, анкете и интервјуе са чланицама 19 одабраних организација/женских група у оба ентитета. Презентовани резултати показују присуство стереотипа и предрасуда у овој области, али и значајно ривалство међу самим организацијама које се боре за права жена чиме се ова проблематика додатно усложњава.

Књига је тематски конципирана тако да садржи три главне „копче“ које су логично и кохерентно повезане и четврто разматрање о женском покрету у локалној перспективи те Рјечник кључних појмова. У првој цјелини *Женски покрет као друштвени покрет* ауторка гради теоријски оквир резимирајући анализу друштвених покрета, а посебну пажњу придаје феминистичким покретима, и то оним првим, насталим за вријеме аустроугарског периода. Посебно је јединствен и интересант сам начин на који се интерпретирају различите стратегије женских покрета и објашњава предисторијска подлогу феминистичког актива и потребе за међусобним удруживањем.

У другој цјелини (*Пред*) *Југословенски контексти с акцентом на БиХ* Златиборка Поповић-Момчиновић нас усмјерава кроз развојни пут феминистичких покрета од њихових почетака, до данас, који

укључује процесе и догађаје који су их кроз различите околности и времена, мијењали и обликовали.

Ауторка под предисторијским периодом подразумијева период прије оснивања АФЖ-а. Такође наглашава и сличности босанскохерцеговачког удруживања са покретима широм Европе, али издваја и посебност и специфичност самосталног удруживања босанскохерцеговачких покрета. Ауторка посебно наглашава значај АФЖ-а који се огледа у еманципацији жена и будућем развоју женског активизма, а при томе избјегавајући пренаглашавање или оспоравање улоге АФЖ-а у даљим процесима развоја.

Анализирајући доба од укидања АФЖ-а до краја 80-тих година, тежиште рада пребацује на двоструку оптерећеност жена, као и проблеме хоризонталне подјеле рада, и при том долази до закључка да је за вријеме социјалистичког периода била заступљена „половична еманципација“ жена. Из свог истраживања, такође, увиђа да је дјелимичка независност ипак отворила неке могућности за жене које припадају академским круговима, што је за посљедицу имало конференцију Друг-ица.

Завршна „копча“ књиге: трећи дио *Женски покрет у БиХ у ратном и постдејтонском периоду* обухвата запажања одређених појединости из периода традиционалних деведесетих које су биле период промјене и обликовања феминистичког активизма, и запажа стварање нових политичких образаца на подручју бивше Југославије. Обухваћена је и расправа о новим родним режимима и враћању потиснутих аспеката/идентитета.

У завршном дјелу *Умјесто закључка* наводи се да су се жене кроз цивилно друштво избориле за своје мјесто и видљив простор у друштвено-политичком животу Босне и Херцеговине упркос доминантној етнополитици.

Ауторка је вјешто и студиозно маркирала бројна питања односа женских цивилних иницијатива и цивилног друштва уопште са државом. Идеал коме теже „женске“ НВО како у земљама у окружењу тако и у БиХ је прерастање из бирократизованих тијела у алтернативни, аутономни друштвени покрет. Иако би се могло закључити да ће ова питања, барем што си тиче БиХ, остати само добра основа у сфери теорије, женски активизам, без обзира на контраверзе, неминовно јача чему доприносе и научна истраживања и студије као што је ова.

Весна М. Ђурић